

Richard Freiherr von Rosen

Blitzkrieg v tanku Tiger

Vzpomínky tankového důstojníka wehrmachtu
na boje na východní i západní frontě



OMNIBOOKS

Als Panzeroffizier in Ost und West
© Verlagshaus Würzburg GmbH & Co.
KG Flechsig Verlag
Beethovenstraße 5 B
D-97080 Würzburg
Germany
Translation © 2017 Vlastimil Dominik

ISBN 978-80-877-8889-9 (pdf)

Richard Freiherr von Rosen

Blitzkrieg v tanku Tiger

Vzpomínky tankového důstojníka wehrmachtu
na boje na východní i západní frontě

OMNIBOOKS

2017

PŘEDMLUVA

Otázka, proč zveřejňuji své vzpomínky až nyní, je oprávněná. Sepsal jsem je už před lety, kdy jsem měl ještě svěží paměť a mohl jsem čerpat ze svého deníku a z mnoha dopisů polní pošty uschovaných mými rodiči.

Své válečné zážitky jsem tehdy psal pro své děti a vnuky, kteří si stěží dokázali představit, co můj ročník narození 1922 ve svém mládí zažil a čím musel projít. Protože dosud znali jen svobodu a bezpečí, byli zvědaví, jaké to tenkrát bylo.

Tehdy, když začala válka, mi bylo sedmnáct let. Chodil jsem ještě na gymnázium a bifloval jsem se řečtinu, latinu a matematiku. V osmnácti letech mě odvedli na vojnu a v devatenácti jsem měl za sebou svůj první závažný válečný zážitek a jen o vlásek jsem unikl smrti. Na své jedenadvacáté narozeniny jsem vedl svou četou se čtyřmi tanky Tiger do bitvy u Kurska a ty dvaadvacáté jsem zažil v transportu na frontu do Normandie. Dva dny po svých třiadvacátých narozeninách jsem se vrátil domů ze zajetí. To bylo moje mládí, doba strachu a velkých obav – spíše o rodinu doma než o vlastní život. Stejně jako já prožívala své mládí většina mých vrstevníků, ale mnozí z nich se konce války nedožili.

Za všech okolností jsme věřili, že jdeme do války, abychom chránili svou vlast. Nijak zvlášť jsme nepřemýšleli o tom, kdo a proč tuhle válku vyvolal a začal. Tehdy bylo hlavním motivem mým a také mnoha mých kamarádů „osvědčit se“ jako muži. Proti tomu byla i rodina bezmocná.

Při mém povolání do armády jsem měl štěstí, že jsem v ní našel nadřízené, kteří byli nejen vojáky, ale především lidmi. Uvedli mě, mladého člověka, do světa dospělých. V mé mladické horlivosti byli a zůstali lidským a vojáckým vzorem. Věřili mi a prokázali to tím, že na mne brzy přenesli zodpovědnost, přičemž často šlo o život nebo smrt. Bez jejich pomoci a vedení bych to vše tehdy nezvládl.

Richard Freiherr von Rosen

Tyto vzpomínky věnuji památce sedmi mužů, kteří jsou mně, nyní devadesátníkovi, stále velmi blízcí. Věnuji je také tankistům 3. roty 503. praporu těžkých tanků, pro něž jsem mohl být kamarádem a nadřízeným. Přátelské vztahy s nimi vydržely dodnes.

Richard Freiherr von Rosen

březen 2013

Kapitola 1

DRUHÁ SVĚTOVÁ VÁLKA ZAČÍNÁ

Také v červenci a v srpnu 1939 jsme byli opět v Oberbärenburgu v Krušných horách. Tento pobyt se od těch předchozích nijak nelišil. S matkou jsme podnikali spoustu výletů, teď také do v říjnu 1938 „připojených“ Sudet, například ke klášternímu kostelu do Bohosudova nebo do Českého středohoří. Navíc jsem si do Oberbärenburgu vzal motorku a vyjížděl jsem s ní na kratší cesty, jako třeba do Saského Švýcarska nebo do Drážďan. Již tehdy jsem četl dost důkladně noviny a v rádiu jsem denně poslouchal zprávy. Známký velkého nárůstu zahraničně-politického napětí byly podobně jako v roce 1938 všudypřítomné.

V druhé polovině srpna byla atmosféra ještě tísnivější. Vyhlašování cvičného poplachu sirénami a zatemňování, první konfiskace soukromých automobilů a povolávání záložníků již nasvědčovaly blížícímu se konfliktu. Prožívali jsme posledních deset mírových dní. V rádiu hráli hodně pochodové hudby a stále vydávali nové zprávy o polských krutostech páchaných na německé menšině. Prokládali je komentáři s neustále nebezpečnějšími výhrůžkami. Mnoho z těch ohlašovaných případů inscenovali samotní nacisté, jako útok 31. srpna na vysílač Gliwice, jiné se skutečně staly. Komu měl člověk věřit? Typické komentáře dospělých zněly: „Když se nestane žádný zázrak, válka s Polskem se nedá odvrátit.“ Nebo: „Až bude úroda sklizená, tak to vypukne.“

Nečekaně jsme se mohli 23. srpna ještě jednou nadechnout. Stalo se něco nepředstavitelného. Hitler a Stalin, zapřísáhlí nepřátelé, uzavřeli za zády západních Spojenců pakt o neútočení. Na veřejnost neproniklo nic o tajné dohodě, podle které budou pobaltské státy ve sféře vlivu Sovětů. Že by se ta pohroma dala v poslední chvíli odvrátit? Všichni tomu chtěli věřit. Ovšem odpoledne 31. srpna se rychle rozkřiklo, že

na zítřek je svolaný Říšský sněm, aby „vyslechl prohlášení říšské vlády“. Bylo celkem jasné, co to znamená. V pátek 1. září všichni obléhali rádia. Také my jsme poslouchali. Konečně zazněl Hitlerův hlas pronášející osudnou větu: „...od 5.45 odpovídáme palbou!“ Teď to tedy bylo oficiální - začala válka.

Všude panovala stísněná nálada. Co přinesou další dny a měsíce? Dospělí vzpomínali na hrozné válečné roky 1917/1918. Hladová zima, nedostatek uhlí, přeplněné lazarety, smutek v tolika rodinách. V rozhlasu již oznamovali první opatření: potravinové lístky, šatní lístky rozlišené podle stáří a pohlaví. Přiděly benzínu, zákazy jízd, přiděly uhlí, hektická snaživost – všechno bylo připravené. V následujících rocích nás čekalo zatemňování, křečkování a vysídlování.

Zdrojem zpráv byl jen státní říšský rozhlas, který vysílal prohlášení vydávaná říšským ministerstvem propagandy, a zglajchšaltované noviny. Poslech zahraničního rozhlasu ještě nebyl zakázaný, ale většina jeho vysílání, především v krizových obdobích, neodpovídala skutečným poměrům u nás. Ani zahraniční stanice nebyly na začátku války kvůli svému značnému přehánění zdrojem, kterému bychom věřili.

Já sám jsem si tehdy myslel, že požadavek říšské vlády, abychom dostali k dispozici železniční trať a exteritoriální silnici polským koridorem do Východního Pruska, které bylo od roku 1919 od Říše geograficky odděleno, je oprávněný. Rovněž tak požadavek na vrácení Gdaňsku, který podle Versailleské smlouvy spravovala Společnost národů. Polské ukrutnosti vůči obyvatelům německého původu v polském koridoru a v Poznaňském kraji se mi zdály věrohodné, zatímco přepad vysílače Gliwice nám už tehdy připadal pochybný.

Je nutno přiznat, že k Polsku nepanovaly žádné sympatie, ale případná válka se západními mocnostmi se považovala za velké nebezpečí a nepokládala se za neodvratnou. Ani moje generace necítila žádnou euforii a neprojevovala pro válku nadšení, ale když byla vlast v nebezpečí, pak musel člověk zaujmout své místo a zapojit se. Nezáleželo ani na tom, jaké události ten konflikt vyvolaly.

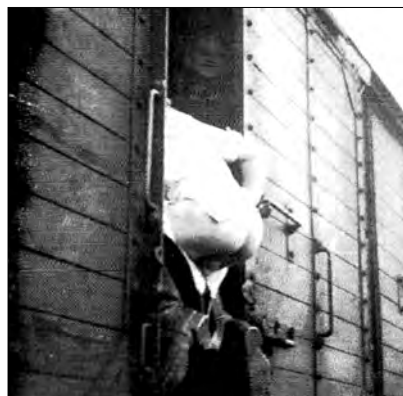
Mnoho lidí tehdy tajně věřilo, že by to mohla být krátká válka a rychlé vítězství. Úplně první zprávy z Polska posilovaly naději, že „Vůdce měl opět pravdu“. Ovšem již po dvou dnech přišla studená sprcha. Přesně si vzpomínám, že to bylo v sobotu. Teta Ina slyšela v rádiu oznámení – Francie a Velká Británie vyhlásily Německu válku. Z malé války proti Polsku se stala již jakási světová válka, protože ve

Blitzkrieg v tanku Tiger



Francie duben 1941.
V popředí tank
Panzer III s krátkým
kanónem ráže 50 mm

Sovětský tank T-26, model 1933,
s kruhovou věží
a kanónem ráže 45 mm



Takto se konala potřeba
za jízdy vlakem



Vykládka tanků z vlaku. V pozadí cisterny s palivem

válečném stavu s námi bylo spolu s Velkou Británií celé Britské společenství – Austrálie, Indie a po několika dnech také Jižní Afrika a Kanada. To už vypadalo hrozivě.

Připravoval jsem se k návratu do Rastattu. Soukromé jízdy autem nebo motocyklem byly zakázané. Musel jsem si tedy zajít na zemský úřad v Dippoldiswalde pro povolení výjimky a dostal jsem tam pokázku na odběr pěti litrů benzínu. Na cestu do Rastattu to stačilo. V sobotu 9. září jsem po snídani vyjel a přenocoval jsem v tankových kasárnách v Bamberku, do kterých za čtrnáct měsíců narukuji. Následující den jsem byl v Rastattu. Stal jsem se kurýrem okresního úřadu a díky tomu jsem dostal na poznávací značku červený proužek, který označoval, že mám povolení s motocyklem dál jezdit.

Rastatt byl v tak zvané Červené zóně, která se měla evakuovat. Ženy a děti již byly pryč. Zavřeny byly všechny školy a většina obchodů. Na blízké frontě na Rýnu byl ještě naprostý klid. Francouzi byli ve své Maginotově linii a Němci ve svém Západním valu, ovšem velké mosty u Wintersdorfu byly vyhozené do vzduchu. Ani jedna ze stran neměla zatím chuť střílet, a tak se jezdilo přátelsky z jednoho břehu Rýna na druhý. Alespoň na horním Rýnu to tak vypadalo. Tehdy se tomu říkalo „podivná válka“.

Doma jsem mohl být užitečný. Přísně se kontrolovalo zatemnění domů, trestala se laxnost. Nejednou přišel blokový důvěrník, zabouchal na dveře a zvolal: „Zatemnění!“ Ven nesměl proniknout ani záblesk světla. Již v dobách míru se velmi často konala cvičení v zatemňování a odchod do protiletectkých krytů při vyhlášení poplachu. Ale tehdy se to nebralo moc vážně a zatemňovaly se jen místnosti, ve kterých se lidé ten večer skutečně zdržovali. Teď ale patřilo zatemňování ke každodenní rutině. Zde jsem měl pole působnosti, které mě stále znovu zaměstnávalo. Musely se vyrobit dřevěné rámy, které se pokryly černým papírem a každý večer se postavily do oken. Teď se už nevystačilo s primitivními řešeními, protože všechno muselo vydržet dlouhodobé používání. Časem se celý systém dotáhl k perfektnosti.

V ložnicích se použily černé závěsy, v místnostech s roletami se přelepily jen škvíry kolem nich a čas od času se to kontrolovalo. Pouliční osvětlení bylo úplně vypnuté a v obcích byla tma jako v pytli. Ve vlakových kupé svítilo jen modré noční světlo a všechna vozidla měla světlomety až na úzkou šterbinu zakryté. Dokonce i baterky byly zakryté, takže paprsek světla dosáhl jen ke špičkám bot. Chodci si při-

Blitzkrieg v tanku Tiger

pínali na klogy fosforeskující plakety, aby do sebe nenaráželi. Ve sklepě jsme zřídili protiletecký kryt, který nám poskytl v květnu 1940 útočiště dokonce i při francouzském dělostřeleckém útoku.

Od října jsem musel dojíždět do Baden-Badenu na gymnázium. Bylo nás jen pár, kdo jsme se každé ráno scházeli na nádraží v Rastattu. Většinou jsme chodili do školy, ale často jsme raději šplhali na Battered nebo jsme dopoledne trávili v čítárně Lázeňského domu. Pro obyvatele města jsme byli tak jako tak „cikáni od Západního valu“ a stěží zaznamenali, když chyběl jeden nebo více z nás. Od 7. ledna se školy u nás zase otevřely, ale po krátké době se musely opět zavřít, protože v tuhé zimě 1939/40 nebyl koks na topení.

Na začátku února jsem se dobrovolně přihlásil jako uchazeč o kariéru aktivního důstojníka, protože jsem jím vždycky chtěl být. Hlásil jsem se k tankovým jednotkám. Už koncem února mě zapsali jako dobrovolníka a odvedli mě s výsledkem „schopen válečného nasazení“. Začátkem července mě předvolali na dva a půl dne do Stuttgartu ke složení „psychotechnických testů“. Tyto zkoušky byly obávané kvůli stále vysokému počtu neúspěšných kandidátů, ovšem já se vrátil domů s dobrým pocitem.

Mezitím se studenti 8. ročníku, do kterého mě od Velikonoc přeložili, oficiálně dověděli, že každý student odvedený do armády má složit maturitu, „pokud to vedení a školní výsledky ospravedlní“. A tak se moje třída od počátku léta 1940 zřetelně vyprazdňovala. Většina studentů se do armády dobrovolně přihlásila, část z nich také k SS. Všichni museli nejprve na tři měsíce k pracovní službě. Já jsem naproti tomu dostal z okresní vojenské správy oznámení, že se počítá s mým povoláním k 1. říjnu. Zdálo se, že se moje naděje vyplní. Jako uchazeč o kariéru aktivního důstojníka jsem byl od pracovního nasazení osvobozen.

Po počátečních válečných úspěších jsem byl ve skoro euforickém rozpoložení. To, že jsme předběhli Brity v Norsku, byl husarský kousek první třídy. Boj o Narvik byl ohromně dramatický. Generál Dietl se se svými německými a rakouskými horskými myslivci čtyři týdny bránil v horách mezi Narvikem a švédskou hranicí. Stal se národním hrdinou. Při ústupu Britů z Norska koncem května 1940 byla poznat velká převaha wehrmachtu, v každém případě na zemi a ve vzduchu. Pro lidi bylo zcela nečekané a překvapující, že současně začalo západní tažení. Porušení belgické a nizozemské neutrality jsme považovali za nezbytné.

Německé úspěchy na západě se zpočátku zdály skoro neuvěřitelné. S tátou jsme každý den vyznačovali barevnými špendlíky na mapě nový průběh frontové linie, zveřejňovaný v četných zvláštních zprávách a hlášeních wehrmachtu. Rádia byla rozpalená, protože lidé nechtěli žádná zvláštní oznámení propást. Tehdy, v dobách úspěchů, byly situační zprávy wehrmachtu ještě věrohodné a nepřikrášlené.

Skutečnost, že příměří se podepsalo na stejném místě (Compiègne), ve stejném vagónu a se stejným ceremoniálem jako německá kapitulace v roce 1918, nás naplňovala hlubokým uspokojením. Někdejší potupa byla odčiněna. Teď jsme si mohli dovolit být v podmínkách příměří velice vstřícní a velkorysí. Každopádně se nám to tehdy tak jevilo.

Již v následujících dnech projížděly Rastattem nepřetržitě od rána do večera německé kolony a vracely se z Francie do svých domovských kasáren. Vrátil se také rastattský 111. pěší pluk a 35. dělostřelecký prapor. Nadšení, ulehčení, mávání, květiny – všechno bylo přesně tak, jako když se vítězné vojsko vrací domů. A já, já jsem musel pořád ještě chodit do školy! Koupil jsem si mapu Velké Británie, protože jsme si byli naprosto jisti, že teď půjdeme na Británii. Ovšem jak víme, k tomu už nedošlo.

Konečně to bylo tady. Dne 18. října 1940 jsem dostal povolávací rozkaz k 35. tankovému praporu v Bamberku. Moje přání dostat se jako důstojnický čekatel k tankistům se naplňovalo. Našel jsem tu ob sílku doma, když jsem se vrátil ze školy. Máma mi otevřela domovní dveře a poněkud slavnostně mě vedla k jídelnímu stolu, na který ji položila. Jednou později mi řekla, jak velký dojem na ni udělal můj štěstím zářící obličej, když jsem obsah dopisu pochopil. Můj plán vycházel – budu vojákem! Teď už to není jenom snění, ale skutečnost.

Po obědě jsem jel na kole do města, abych o svém štěstí pověděl co nejvíce spolužákům nebo známým. „Ale než dokončím výcvik, tak bude dávno po válce,“ pomyslel jsem si, „snad se ještě dostanu alespoň jako okupační voják do Francie.“ Kdybych jen tak tušil, co všechno válka přinese a že bude trvat roky! Táta podobné tušení měl a ani úspěchy v Polsku a ve Francii nezměnily jeho názor, že žádný náš současný protivník s Hitlerem nikdy mír neuzavře. Ovšem s tím jsem si v té době nedělal žádné starosti.

Druhý den jsem šel ještě do školy, rozloučil jsem se s profesory a spolužáky a u ředitele jsem se odhlásil. To byl tedy konec mé školní docházky – sice dlouho toužebně očekávaný, ale teď přece jen hodně

Blitzkrieg v tanku Tiger



Trasa 35. tankového pluku v SSSR, červen-srpen 1941

zvláštní. Měl jsem ještě pět dní volna a pak mě rodiče odvezli na nádraží a já odjel do svých kasáren v Bamberku. S trochu sevřeným žaludkem jsem se ohlásil na strážnici tankových kasáren. Očekávali nás u 3. roty – jedenačtyřicet osmnáctiletých kluků, kteří měli přijet k výcviku k 35. a 36. tankovému pluku.

Byli jsme ubytovaní na světnicích po osmi a vzájemně jsme se oūkávali. Ostatní se vytahovali, jací to jsou borci u holek, ve sportu a v pití piva. S výjimkou sportu to bylo pro mne něco úplně nového. Ale šel jsem s nimi do kantýny a vypil jsem tam své první pivo! Chutnalo strašně, ale bylo to chlapácké.

Následující den začal vážný život. Od šesti ráno do večerky v deset hodin večer jsme se nezastavili – cvičení a stále cvičení. Vypustili na nás hordu instruktorů. „Důstojnický čekateli, no počkejte, my vám ukážeme!“ Plazil jsem se skoro víc po zemi, než chodil po nohou. Změnu znamenala výuka, trochu nauky o zbraních (z kolika částí se skládá puška?). Uklízení, nástup na kontrolu oblečení, na kontrolu skříněk, v každém případě ještě s dodatečnými nástupy. A ze všech těchto hovadin jsme měli dokonce srandu. Čím víc nás honili, tím lepší jsme měli náladu. „Jsme tvrdí chlapi, nás nikdy nedostanou!“ A první písnička, kterou jsme se naučili: „Je tak krásné být vojákem, Annemarie.“

Po čtrnácti dnech v Bamberku nás přeložili. S dvaceti kamarády jsem se dostal k polní jednotce, 35. tankovému pluku, který byl roz-